

ZAŠTO IM PADA IMUNITET? DRAMATIČNO UČESTALE POJAVE UGINULIH SIMPATIČNIH SISAVACA ZABRINULE HRVATSKU ZNANSTVENU

Zaraza kosi dupine u Jadranu

U hrvatskom dijelu Jadrana godišnje stradaju prosječno tek jedan do tri plavobijela dupina, a u samo mjesec dana 2012., od 17. siječnja do 16. veljače, stradalo ih je šest (plus četiri na talijanskoj strani) te jedan dobar dupin. Znanstveno je potvrđeno da niti jedan nije žrtva ljudskog djelovanja

NAPISAO I SNIMIO
MIRKO CRNČEVIĆ

Dobar dupin (*Tursiops truncatus*) čije je truplo pronađeno 15. veljače u uvali sv. Luke kod Jelse bila je mlada i spolno nezrela ženka, a stradala je od akutne smrti. Ona se vjerojatno ugušila u koći ili nekoj drugoj ribarskoj mreži.

Rez na polovici njezina tijela napravljen je nožem postmortalno, tjo jest kad je već bila mrtva - kazao je doc. dr. sc. Tomislav Gomerčić iz Zavoda za biologiju Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ustanove koja se, između ostalog, bavi istraživanjem i utvrđivanjem smrtnosti kitova u Hrvatskoj.

Za namjerno ubijanje te simpatične, nadasve inteligentne i prekrasne životinje, koja je zapravo najčešći sisavac u Jadranskom moru, zapriječena je novčana kazna u iznosu od 35 tisuća kuna. Međutim, znakovito je da su ljudi s obale od 17.

siječnja do 16. veljače naišli na još šest lešina odraslih plavobijelih dupina (*Stenella coeruleoalba*), a u istom razdoblju u Italiji pronađene su još četiri.

Kod Jelse je pronađen dobar dupin, a ostali su dupini bili plavobijeli: Susak (17. siječnja), uvala Kneža na Korčuli (25. siječnja), Štikovica kod Dubrovnika (27. siječnja), Sobra na Mljetu (2. veljače), Okrug Donji na Čiovu (9. veljače) i Privlaka kraj Zadra (16. veljače).

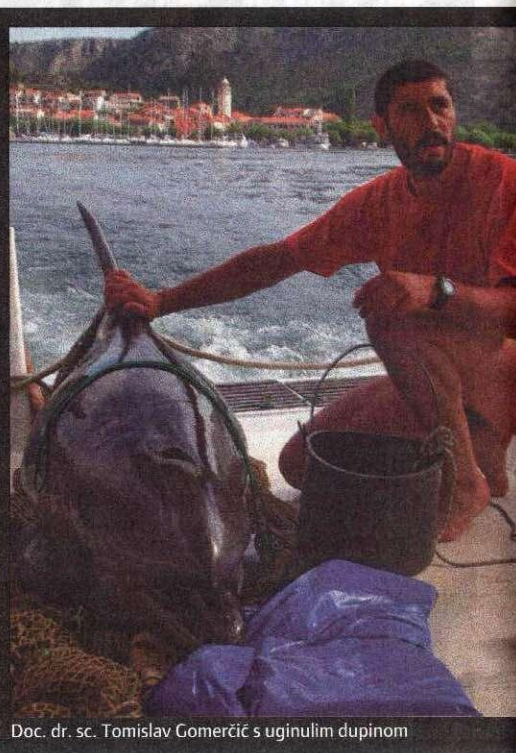
'Najnovija uginuća upućuju na epizootiju'

Premda se ne znaju točni razlozi njihova uginuća, sa sigurnošću se može reći da nisu stradali zbog antropogenog utjecaja, odnosno ljudskog djelovanja. Naime, dupini su imali jake parazitoze, što upućuje na pad njihova imuniteta zbog neke kronične bolesti ili općenito lošeg zdravstvenog stanja.

- U hrvatskom dijelu Jadrana godišnje stradaju prosječno tek jedan do tri

Lešina dobrog dupina u jelšanskoj uvali sv. Luke

Doc. dr. sc. Tomislav Gomerčić s uginulim dupinom

Crvenom strelicom označena su mjesta gdje su pronađeni uginuli plavobijeli dupini, a žutom dobar dupin

plavobijela dupina. Najnovija uginuća tih dupina, koji inače nisu tako česti stanovnici našega mora, upućuju na epizootiju, dakle oboljenja i uginuća od neke zarazne bolesti. U razdoblju od 1990. do 1992. evidentirana su njihova masovna uginuća u Sredozemlju zbog morbillivirusa, a da bi eventualno i sada potvrdili taj uzrok stradanja, moramo napraviti dodatne pretrage - rekao je doc. dr. sc.

Gomerčić, pohvalivši dobru suradnju s građanima kad je riječ o viđenju ili pronalasku trupla dupina, čemu je sasvim sigurno pridonijela i web-stranica <http://crodo-lphin.uef.hr>

Uznemiravanje i ubijanje dupina kazneno je djelo

Od 1990. godine pa do danas domaći stručnjaci pregledali su više od 240 lešina dupina. Oni u velikom broju slučajeva stradavaju utapa-

njem u ribarskim mrežama ili strangulacijom grkljana dijelovima mreža, a među poznatim uzrocima smrti, nažalost, bili su i podvodne eksplozije (ribolov dinamičnim), opstipacija smećem i slično.

Tijekom 2008. zabilježena su dva ubijanja harpunom kod Drvenika pokraj Makarske i u Barbarigi, dok ih je isto toliko stradalo 2010. kod Kaprija olovnom sačmom i u uvali Bu-

dava, južno od Duge uvale u Istri.

- Svi dupini su zaštićene životinjske vrste, pa je stoga njihovo uznemiravanje, a osobito ubijanje strogo zabranjeno. Kad se utvrdi da je smrt uzrokovana namjerno, izvještaje šaljeju mnom krimslužbama policijskih uprava, prema mjestu pronalaska dupina, ali i inspektorima Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Počinitelji prijavljenih

kaznenih djela se u pravilu ne pronalaze, a jedan od razloga je i to što prođe dosta vremena od ubijanja dupina do pronalaska njegova trupla - zaključio je dr. Gomerčić.

Sa svojim stručnim timom, kada je riječ o istraživanju živih dupina, odlično suraduje s Udrugom za zaštitu prirode "Val" iz Zagreba i njemačkim GRD (Društvom za zaštitu dupina) iz Münchena.

Istraživanja uginulih dupina od 2012. financira Ministarstvo znanosti

• Na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu istraživanja uginulih dupina početkom osamdesetih godina započeo je prof. dr. sc. Hrvoje Gomerčić (preminuo 2010.), otac dr. Tomislava Gomerčića. Ta istraživanja od 1992. financira Ministarstvo znanosti RH kroz znanstvene projekte. Danas u ekipi radi više sveučilišnih profesora, docenata i asistenata, od kojih je troje doktoriralo iz područja dupina, a radi se i veći broj doktorata, znanstvenih i diplomskih radova.